

Reglab: Lärprojekt

DEN DEMOGRAFISKA UTMANINGEN

Projektbeskrivning och inbjudan

Sveriges befolkning blir allt äldre och färre i arbetsför ålder ska försörja fler unga och gamla. Parat med en stark trend där människor flyttar från små orter till större, i synnerhet till de tre storstadsområdena, skapar detta problem i många av Sveriges regioner. Skatteunderlaget minskar, det blir svårt att upprätthålla privat och offentlig service, bristen på arbetskraft är på sina håll redan på väg att bli akut, inte bara till specialistyrken.

Den demografiska utmaningen är inte ny, men en nyckelfråga för regional planering och utveckling. Sambanden mellan befolkningstillväxt/”täthet” och ökad tillväxt är starka – när fler människor samlas på samma ställe ökar marknaden, kunskap byts, nya idéer växer. Många kommuner och regioner har därför arbetat hårt för att öka sin befolkning. Visionen är att bli fler och det finns gott om exempel i landet på inflyttningskampanjer, satsningar på attraktionskraft, rekrytering av studenter och barnfamiljer, platsmarknadsföring mm.

Samtidigt är det svårt att se hur visionen om ökad befolkning ska kunna förverkligas på så många platser. Befolkningsstatistikens trender är långsamma, men tydliga. Om alla regioner ska kunna växa så mycket som man önskar, är alternativen att stjåla inflyttare från varandra eller satsa på en mycket stor invandring.

Ett annat förhållningssätt till den demografiska utmaningen är att lämna visionerna och utgå från den framtid som befolkningsprognoserna faktiskt visar. Att låta den regionala planeringen ta avstamp i de befintliga förutsättningarna, vilket för många betyder: ”Vi blir inte fler. Vi måste göra det bästa av de vi är”.

Det är en väg som färre kommuner och regioner prövat – men som fler och fler efterlyser – och som kommer att vara utgångspunkt för Reglabs lärprojekt *Den demografiska utmaningen*. Vi ska diskutera regionala strategier som utgår från fakta kring nuvarande och prognosticerade befolkningsunderlag och vår utgångspunkt kommer att vara: Givet att vi inte blir många fler – hur kan vi skapa en god livsmiljö? Vilka möjligheter finns i den demografiska utmaningen?

Lärprojektet kommer att arbeta med olika teman som har en tydlig koppling till demografifrågan: kompetensförsörjning, service- och infrastrukturfrågor, relationen stad-land mm. Vi kommer också att diskutera roller och attityder: Hur pratar vi om demografiska frågor? Vad hindrar oss från att skapa hållbara strategier för den demografiska utvecklingen?

I lärprojektet har Reglab tre samarbetspartners:

- **Näringsdepartementet**, som ser vikten av att lyfta demografifrågan och vill initiera ett nätverk av regionala kontaktpersoner inom området.
- **Arena för tillväxt**, vars uppdrag är att stödja lokal och regional utveckling, och länge har arbetat både med kunskapsför djupning och olika satsningar kopplade till demografifrågan.

- Forskningsinstitutet **Nordregio**, som nyligen utarbetat en handbok: *Att möta demografiska utmaningar och möjligheter*. Handboken innehåller dels verktyg för att analysera den demografiska profilen i kommuner och regioner, dels exempel på insatser. Handboken ska fungera både som faktabas och inspiration i läroprojektet.

Syfte

Läroprojektets syfte är att öka regionernas kapacitet att möta den demografiska utmaningen med en krympande, åldrande befolkning.

Förväntat resultat

Efter genomfört läroprojekt ska deltagarna ha med sig:

- Ökad kunskap om den demografiska utmaningen, fakta och prognoser.
- Kännedom om Nordregios handbok, inklusive kartor, och hur de kan användas som planeringsverktyg.
- Goda exempel på hur kommuner/regioner arbetat med den demografiska frågan.
- Stöd för att skapa hållbara planeringsstrategier.

Näringsdepartementet har en ambition att efter läroprojektets slut bilda ett nätverk av regionala kontaktpersoner för fortsatta kontakter inom området.

Målgrupp

Målgrupp är regionala tjänstemän inom olika kompetensområden som berörs av demografifrågan: kompetensförsörjning, serviceutveckling, planering och strategi mm. Även kommunala tjänstemän med uppdrag inom området är välkomna att delta, tillsammans med eller via sin Reglab-medlem.

Reglab-medlemmar och partner har möjlighet att delta med 1-3 personer.

Arbetsform

Läroprojektet syftar till gemensamt lärande, erfarenhetsutbyte och inspiration. Gruppen träffas vid fyra tillfällen, där olika typer av inslag varvas:

- Kunskapsinput från aktuell forskning och statistik.
- Svenska och internationella exempel.
- Erfarenhetsutbyte mellan deltagarna.

Deltagarna förväntas delta vid de gemensamma mötena, men också arbeta på hemmaplan om det krävs fördjupning. Bland annat avser vi att läsa Kristina Mattssons bok *Landet utanför*.

Projektet leds enligt Reglab-modell av en innehållsledare, **Ida Karkianen**, Norrbottens läns landsting med särskilt ansvar för sakinnehållet och en processledare, **Stig-Roland Rask**, med ansvar för läroprocessen. De ansvarar tillsammans med deltagarna för att lägga upp arbetet.

Programstommen ser ut så här:

31 okt-1 nov

Introduktion: Behovet av realistiska planeringsstrategier

Introduktion till Nordregios handbok med demografiska kartor

Näringsdepartementet: Sverker Lindblad och Ina Berggård

Forskare om den demografiska utmaningen

Kommunala/regionala exempel

(Lunch-lunch)

- 12 dec** **Hur klarar vi kompetensförsörjningen – om att få in fler yngre och äldre på arbetsmarknaden**
Tillväxtanalys: Regionernas arbetskraftsförsörjning
De regionala kompetensplattformarna
Forskare om Age management
Ungdomsstyrelsen: Unga i arbetslivet
Kommunala/regionala exempel
- 20 feb** **Nya service- och infrastrukturlösningar**
Tillväxtverket: Annika Lidgren
Pilotkommuner för serviceutveckling
Förnyelse och innovation av offentliga välfärdstjänster
Nya lösningar och nya affärsmöjligheter – äldresektorn, IT mm.
Samhälls-entreprenörskap i glesa miljöer
- 10-11 april** **Attityder, retorik och politik**
Hur driver man frågan om den demografiska utmaningen?
Det regionala ledarskapet
Arena för tillväxt: Roland Lexén och Per Sandgren.
Inbjudna forskare/expertter och politiker
Kommunala/regionala exempel
(Lunch-lunch)

Den 29-30 jan har gruppen också möjlighet att delta i läroprojektet *Nya perspektiv på mångfalds* seminarium i Gnosjö: Det småländska undrets hemliga vapen.

Kostnad

Reglabs läroprojekt finansieras av deltagarna. Kostnaden per Reglab-medlem (inte per deltagare) är 20 000 kronor. För projektbudget – se bilaga.

Anmälan och kontakt

Anmälan till seminarieriet med namn på deltagarna skickas till tina.wirgen@skl.se senast fredag den 24 augusti.

All information finns samlat på läroprojektets webb: www.reglab.se/demografi.

För ytterligare upplysningar, kontakta:

Ida Karkiainen, Norrbottens läns landsting, ida.karkiainen@nll.se, tel 0727-40 26 07

Eva Moe, Reglab, eva.moe@skl.se, 0730-96 75 55

Reglab är ett forum för lärande kring regional utveckling. Läroprojekt är Reglabs arbetsform för ett fördjupat lärande och erfarenhetsutbyte kring aktuella frågor som rör regional utveckling. Mer om Reglabs verksamhet finns att läsa på www.reglab.se.